

Hannah Dokken

02.06.2025

Nerøygardsvegen 122

2672 Sel

Klima- og miljødepartementet. Artseksjonen

P.B 813 Dep

0030 Oslo

### **Innspill til tiltaksplan for villreinen, Rondane**

Som beitebruker og ammekubonde på Sel, med Høvringen og Rondane som beiteområde, ønsker jeg å komme med noen innspill og observasjoner til arbeidet med tiltaksplanen for villrein.

For meg er det viktig at nye tiltak for bevaring av villreinen gjøres i dialog og med hensyn til beitebruken i området. Det er nødvendig at eventuelle tiltak som vil påvirke beitenæringa følges opp med midler eller forslag til løsninger som gjør det mulig å nytte utmarksressursen på en måte som er holdbar både for landbruket og villreinen.

Rent prinsipielt mener jeg at det riktig at andre næringers bruk av området vurderes før man retter tiltak mot de aktørene som har en bruksrett i området, slik som for eksempel beitenæringa.

Som aktive beitebrukere er jeg på tilsyn/gjeting jevnlig og har gjennom de siste 5 årene gjort noen observasjoner jeg tror kan være nyttige for de som skal utarbeide planene.

1. Økt villcamping/bobilparkering. Det har de siste årene vært en merkbar økning i antall bobiler/campervanbiler som besøker området. Disse parkerer langs veien, ved de ulike utfartsområdene (for eksempel. Kampen og Søre Høvringsvatnet), i møtelommer og til dels i utmark. Slik jeg ser det er ikke dette et enkelt friluftsliv slik allemannsretten forsvarer. Det ligner mer en amerikanisert «outdoor living» trend, med bord, stoler, griller og alt annet man måtte trenge. Det er også besøkende som dessverre bidrar mindre positivt til lokaløkonomien i området. Denne trafikken bør man se på grep for å begrense. Enten ved å tilrettelegge plasser med begrenset kapasitet, der fullt er fullt, eller informere/lage fysiske barrierer som hindrer parkering av bobiler. Mange av disse besøkende benytter seg av apper der man tipser hverandre om gode og gjerne gratis

plasser å stå. Muligheter/hjemler for å få fjernet slike plassmarkeringer/tips i apper innenfor villreinens leveområder bør etter mitt syn vurderes.

2. «Organisert ferdsel». Store deler av sommeren er det et eller flere reisebyrå, med det jeg antar er tsjekkisk opprinnelse som opererer i området. Busslasten har en fast tur opp på Bråkdalsbelgen som mål. Dette er ferdsel som er organisert, men jeg antar at den hverken er søkt om eller at de som utfører denne ferdselen er klar over områdets sårbarhet. De benytter en sti som i utgangspunktet er nedlagt av villreinhensyn. På gode vær-dager i fjellet kan jeg telle tresifret antall personer som går inn i området og opp Bråkdalsbelgen fra disse bussene. I likhet med bobiltrafikken er dette besøkende som legger igjen lite i lokaløkonomien. Om liknende aktivitet utøves fra andre innfartspunkter til parken vet jeg ikke, men dette bør i alle fall undersøkes. Tiltak som kan hindre denne typen ferdsel bør etter mitt syn innføres.
3. Informasjon. Det er et nokså stort informasjonshull som bør tettes. Mange av innfartsårene/innfartsparkeringene inneholder for lite informasjon om området man går inn i, og informasjonen som finnes er plassert på en slik måte at den oversees eller så er den utdatert/ikke tydelig nok. Særlig denne sommeren (2024) opplevde jeg at andelen utenlandske turister har økt. Med det følger et ytterlige informasjonsbehov, og informasjonen må tilgjengeliggjøres på flere språk. Jeg ser dronebruk, løse hunder og motorferdsel i utmark hver sommer. Det er etter mitt syn et godt sted å starte: rydde opp i inngangsportene til området med god informasjon og gjennom bevisst utforming av disse områdene sette en standard for hva man forventer av de besøkende i området. Særlig med hensyn til villreinen. Det er nok ikke vond vilje som gjør at folk for eksempel. flyr drone i disse områdene, men jeg tror det er mangelen på tydelig informasjon som er hovedproblemet.
4. Dagsbesøkende/alternative tilbud. Jeg både håper og tror at fjellet skal kunne brukes av ulike interesser i framtiden. Men den totale belastningen i dag er dessverre høy. Det er økende aktivitet i området. De fleste av disse er dagsbesøkende som kjører inn, går en tur og kjører ut av området igjen. Når man utarbeider tiltak bør man se på virkemidler som får ned denne bruken og heller jobbe mot løsninger som kan få flere til for eksempel. benytte de lokale overnattingstedene og tilrettelegge for mer aktivitet framme i fjellet utenfor reinens leveområder. Altså tilby turistene andre gode opplevelser som ikke innebærer ferdsel i de mest sårbare områdene og på en måte som kan gagne de lokale reiselivsaktørene.
5. Utvidet sesong. Jeg ser at sesongen for besøkende er i ferd med å utvide seg og at skuldersesongene blir lengre. En teori kan være økende besøk fra utlandet, der feriemånedene er annerledes enn i Norge, eventuelt endringer i arbeidslivet her til lands som gjør det mulig for folk å ta ferie utenom fellesferien. Å se på tiltak for mer

ro for villreinen i disse periodene kan være nyttig, da det vil påvirke færre besøkende enn i høysesong.

6. Fjelloppsynets rolle. Skal man lykkes med tiltak må de også kunne følges opp lokalt. Slik jeg ser det krever det et fjelloppsyn som er bedre rustet til dette, både med tanke på mannskap og økonomi.

Mitt håp er at ressursene bør kunne deles av flere og at turisme og beitebruk burde kunne gå hånd i hånd, også med villreinens interesser. Men per i dag er det dessverre en skjevfordeling med tanke på hvilken gruppe som tar mest plass i områdene. Jeg håper derfor at planene for tiltak vil fokusere på det først, før man legger for mange begrensninger på matproduksjonen i området.

Lykke til med arbeidet!

Med vennlig hilsen

Hannah Dokken

Ammekuprodusent og beitebruker  
Sel